УДК 159.9:378.6:355:81'243
DOI https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2026.3.32

Гузенко-Пенцко Ю. О.
старший викладач кафедри іноземних мов
Військового інституту танкових військ
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
ORCID: 0009-0006-4943-0513

Гузенко І. М.
старший викладач кафедри поведінкових наук та військового лідерства
Національної академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного
ORCID: 0000-0001-7438-2329

Легкий А. М.
викладач кафедри іноземних мов
Військового інституту танкових військ
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
ORCID: 0009-0000-7673-210X

ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ПСИХОЛОГІЧНУ ЗАЛУЧЕНІСТЬ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ ВИШІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

IMPACT OF INTERACTIVE TEACHING METHODS ON THE PSYCHOLOGICAL ENGAGEMENT OF CADETS OF MILITARY HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING

У статті здійснено теоретичне дослідження проблеми впливу інтерактивних методів навчання на психологічну залученість курсантів військових закладів вищої освіти у процесі вивчення іноземної мови. Актуальність дослідження зумовлена підвищенням вимог до професійної іншомовної підготовки майбутніх офіцерів в умовах реформування системи військової освіти, розширення міжнародної співпраці та необхідності забезпечення сумісності зі стандартами НАТО. Обґрунтовано, що ефективність іншомовної підготовки визначається не лише змістом навчальних програм або використанням сучасних педагогічних технологій, а й рівнем психологічної залученості курсантів до навчальної діяльності. Уточнено зміст поняття «психологічна залученість курсантів у процесі вивчення іноземної мови», яке розглядається як інтегративне психологічне утворення, що поєднує мотиваційний, емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти навчальної активності. На основі аналізу сучасних вітчизняних і зарубіжних досліджень визначено основні психологічні механізми впливу інтерактивних методів навчання, серед яких актуалізація професійного смислу навчальної діяльності, формування суб'єктної позиції курсанта, розвиток навчальної автономії, соціальної взаємодії, рефлексії, переживання успіху та зниження мовленнєвої тривожності. Узагальнено психологічний потенціал рольових і ділових ігор, проблемно-ситуативного навчання, дискусій, кейс-методу, кооперативного навчання, інтерактивного зворотного зв'язку та цифрових технологій у розвитку психологічної залученості майбутніх офіцерів. Запропоновано авторське теоретичне бачення взаємозв'язку між інтерактивною навчальною взаємодією, психологічними механізмами її впливу, структурними компонентами психологічної залученості та результативністю іншомовної підготовки. Зроблено висновок, що психологічна ефективність інтерактивних методів визначається не окремими методичними прийомами, а комплексом психологічних умов їх реалізації, які забезпечують активну, усвідомлену й емоційно позитивну участь курсантів у навчальному процесі. Окреслено перспективи подальших досліджень, пов'язані з емпіричною перевіркою запропонованої теоретичної моделі та розробленням психодіагностичного інструментарію оцінювання психологічної залученості курсантів.

Ключові слова: психологічна залученість, інтерактивні методи навчання, курсанти, військова освіта, іноземна мова, мовленнєва тривожність.

The article presents a theoretical study of the impact of interactive teaching methods on the psychological engagement of cadets of military higher education institutions in the process of foreign language learning. The relevance of the study is determined by the increasing requirements for the professional foreign language training of future officers under the conditions of military education reform, international cooperation expansion, and the implementation of NATO standards. It is substantiated that the effectiveness of foreign language learning depends not only on the content of educational programmes or the use of innovative teaching technologies but also on the level of cadets' psychological engagement in learning activities. The concept of psychological engagement of cadets in foreign language learning is clarified and interpreted as an integrative psychological construct that combines motivational, emotional, cognitive, and behavioural

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

components of educational activity. Based on the analysis of contemporary Ukrainian and international studies, the principal psychological mechanisms through which interactive teaching methods influence cadets' engagement are identified. These mechanisms include the actualisation of the professional meaning of learning, the development of learner agency, educational autonomy, social interaction, reflective activity, the experience of success, and the reduction of foreign language speaking anxiety. The psychological potential of role-playing, business games, problem-based learning, discussions, case studies, cooperative learning, formative feedback, and digital interactive technologies in enhancing the psychological engagement of future officers is analysed and generalised. The paper proposes an original theoretical model explaining the relationship between interactive educational interaction, psychological mechanisms of influence, structural components of psychological engagement, and the effectiveness of foreign language learning. It is concluded that the psychological effectiveness of interactive teaching methods is determined not by the methods themselves but by the psychological conditions under which they are implemented, ensuring meaningful, emotionally positive, and active participation of cadets in educational interaction. The prospects for further research include empirical verification of the proposed theoretical model and the development of psychodiagnostic tools for assessing the psychological engagement of military cadets in foreign language learning.

Key words: psychological engagement, interactive teaching methods, cadets, military higher education, foreign language learning, foreign language anxiety.

Постановка проблеми. Сучасна система військової освіти висуває високі вимоги до іншомовної підготовки майбутніх офіцерів, оскільки володіння англійською мовою є необхідною умовою професійної діяльності, міжнародної військової співпраці та опанування стандартів НАТО. Водночас, як зазначають Р. Нанівський і Ю. Пащук, ефективність іншомовної підготовки курсантів ускладнюється недостатнім початковим рівнем володіння мовою та недостатньою навчальною мотивацією частини здобувачів освіти [6, с. 88].

Результативність навчання визначається не лише змістом освітніх програм або використанням сучасних методик, а й рівнем психологічної залученості курсантів до навчальної діяльності. Навіть усвідомлюючи професійну значущість іноземної мови, курсанти нерідко уникають активної комунікації, демонструють низьку ініціативність або виконують навчальні завдання формально. За даними Н. Масліч і А. Масліч, мотивація до вивчення іноземної мови істотно залежить від організації освітнього процесу та методів роботи викладача [5, с. 80–81]. Н. Щоголева також підкреслює, що підтримання внутрішньої мотивації курсантів безпосередньо пов'язане з характером педагогічної взаємодії та використанням активних методів навчання [14,с. 184–185].

У межах дослідження психологічну залученість розглядаємо як інтегративне психологічне утворення, що характеризує рівень суб'єктної включеності курсанта в навчальну діяльність і охоплює мотиваційний, емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти. Важливим чинником її формування виступає емоційний стан здобувача освіти. О. Зеленська, В. Величко та І. Горбов доводять, що мовленнєва тривожність, страх негативного оцінювання та невпевненість у власних мовних можливостях істотно знижують готовність курсантів до іншомовного спілкування [4, с. 142; 152–153].

У цьому контексті особливого значення набувають інтерактивні методи навчання, які змінюють роль курсанта в освітньому процесі, забезпечують активну взаємодію, співпрацю та використання іноземної мови в професійно наближених ситуаціях. На думку В. Романюка та А. Лещенка, саме інтерактивні технології сприяють розвитку самостійності, комунікативної активності та професійної іншомовної компетентності майбутніх офіцерів [13, с. 34–35].

Аналіз сучасних досліджень свідчить, що достатньо ґрунтовно вивчено питання мотивації курсантів до вивчення іноземної мови [2; 5; 7; 14], активізації іншомовного говоріння [1], використання інтерактивних технологій [6; 13], зворотного зв'язку [3] та подолання мовленнєвої тривожності [4]. Водночас недостатньо дослідженим залишається психологічний аспект впливу інтерактивних методів саме на психологічну залученість курсантів як цілісне багатокомпонентне утворення. Це й зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування психологічних механізмів, через які інтерактивне навчання підвищує ефективність іншомовної підготовки майбутніх офіцерів.

Мета статті – теоретично обґрунтувати вплив інтерактивних методів навчання на психологічну залученість курсантів військових закладів вищої освіти у процесі вивчення іноземної мови, визначити основні компоненти психологічної залученості та розкрити механізми, через які інтерактивна взаємодія здатна посилювати мотиваційну, емоційну, когнітивну й поведінкову включеність курсантів у навчальну діяльність.

Для досягнення мети використано методи теоретичного аналізу, порівняння, систематизації та узагальнення наукових досліджень. Структурно-функціональний аналіз і теоретичне моделювання застосовано для визначення компонентів психологічної залученості та встановлення механізмів впливу інтерактивного навчання на ставлення й поведінку курсантів.

Виклад основного матеріалу. Психологічну залученість доцільно розглядати не як ситуативну реакцію на цікаве заняття, а як якісну характеристику включеності особистості в навчальну діяльність. За однакової зовнішньої активності внутрішня позиція курсантів може суттєво відрізнятися: від формального виконання вимог до усвідомленого прагнення зрозуміти матеріал, пов’язати його з професійною діяльністю та вдосконалювати власні способи навчання. Тому в структурі психологічної залученості виокремлюємо чотири взаємопов’язані компоненти: мотиваційний, емоційний, когнітивний і поведінковий.

Мотиваційний компонент відображає суб’єктивну значущість вивчення іноземної мови, характер

навчальних мотивів і готовність докладати зусиль для досягнення результату. Для курсанта військового ЗВО особливо важливим є перехід від зовнішньої необхідності вивчати англійську мову до усвідомлення її як складової професійної компетентності. Н. Масліч та А. Масліч підтверджують вагомість професійно-кар'єрних мотивів у ставленні курсантів до іншомовної підготовки [5, с. 80]. Інтерактивні методи посилюють цей зв'язок, оскільки дозволяють використовувати мову для розв'язання професійно наближених завдань. У рольовій або діловій грі іншомовне висловлювання стає засобом передачі інформації, прийняття рішення, аргументування позиції чи реагування на зміну ситуації, завдяки чому навчальна дія набуває особистісного і професійного смислу.

Емоційний компонент охоплює інтерес, задоволення від успіху, відчуття компетентності й психологічної безпеки, а також тривогу, страх помилки та негативного оцінювання. О. Зеленська, В. Величко та І. Горбов обґрунтовують доцільність рольових ігор, професійних симуляцій, кооперативної роботи й формативного оцінювання для зменшення мовленнєвої тривожності курсантів [4, с. 151–153]. Парна та групова взаємодія знижує ступінь публічності мовлення й переносить увагу з безпомилковості висловлювання на досягнення комунікативної мети. Водночас інтерактивність сама по собі не гарантує позитивного емоційного ефекту: надмірна складність завдань або жорстке оцінювання помилок здатні, навпаки, посилювати тривожність. Отже, принциповою умовою є психологічно безпечна організація взаємодії.

Когнітивний компонент характеризує глибину опрацювання навчального матеріалу, концентрацію уваги, аналіз інформації, перенесення знань у нові ситуації та використання рефлексивних стратегій. На відміну від репродуктивних вправ, проблемні завдання, кейси та професійні симуляції вимагають одночасно аналізувати ситуацію, приймати рішення, прогнозувати реакцію співрозмовника й добирати відповідні мовні засоби. Це наближає навчальну діяльність до реальних умов професійної комунікації. Важливою є й рефлексивна складова: О. Зеленська та В. Величко встановили, що систематичний зворотний зв'язок сприяє розвитку мотивації, саморефлексії, автономії та критичного мислення курсантів [3, с. 2].

Поведінковий компонент виявляється у фактичній участі курсанта: готовності вступати в діалог, ставити запитання, працювати в групі, проявляти ініціативу та продовжувати діяльність після помилки. Н. Бачинська наголошує на необхідності збільшення частки мовлення курсантів, рівномірного залучення членів групи, використання рольових ігор і проблемних мовленнєвих ситуацій; застосування таких форм роботи супроводжувалося не лише поліпшенням говоріння, а й підвищенням інтересу та мотивації [1, с. 246–248]. Це засвідчує взаємний характер зв'язку: мотивація стимулює участь, а досвід успішної комунікації зміцнює впевненість і подальшу готовність використовувати іноземну мову.

Отже, зазначені компоненти функціонують як єдина система: професійна значущість завдання підтримує мотивацію, активна участь формує досвід успіху, позитивний комунікативний досвід зменшує тривожність, а сприятливий емоційний стан створює умови для глибшого когнітивного опрацювання матеріалу. Це дає підстави стверджувати, що вплив інтерактивних методів на психологічну залученість реалізується опосередковано через систему психологічних механізмів: актуалізацію професійного смислу, розвиток суб'єктності й автономії, соціальну підтримку, переживання успіху, зниження мовленнєвої тривожності, когнітивну активізацію, рефлексію та зворотний зв'язок.

Одним із провідних механізмів є актуалізація професійного смислу. Професійно орієнтовані рольові й ділові ситуації інтегрують мовну та професійну мету, завдяки чому курсант використовує іншомовні засоби для виконання змодельованого військово-професійного завдання. В. Романюк та А. Лещенко зазначають, що рольові й ділові ігри наближають навчання до реальної професійної діяльності, розвивають спонтанне мовлення та соціальну взаємодію [13, с. 34–35]. У психологічному вимірі це сприяє переходу від сприйняття іншомовної підготовки як зовнішньої вимоги до усвідомлення її професійної цінності.

Важливими є також суб'єктність і автономія. Інтерактивна модель передбачає можливість самостійно сформулювати позицію, обрати стратегію, розподілити ролі або прийняти рішення. Навіть обмежений вибір підвищує відповідальність за результат і зменшує формальність участі. У військовій освіті така автономія не суперечить дисципліні, а реалізується в межах чітко структурованого завдання через самостійний вибір мовних і поведінкових стратегій.

Механізм соціальної взаємодії реалізується через парну й групову роботу, яка переводить іншомовну діяльність із ситуації індивідуального контролю в площину спільного розв'язання проблеми. За сприятливого психологічного клімату це зменшує страх оцінювання та забезпечує підтримку з боку групи. І. Березнева серед чинників мотивації виокремлює позитивні взаємини між курсантами, різноманітність пізнавальної діяльності, позитивне підкріплення та використання ігрових елементів [2, с. 160–161].

З соціальною підтримкою безпосередньо пов'язані переживання успіху та зниження мовленнєвої тривожності. Для курсантів із недостатньою мовною впевненістю важливо створювати ситуації, у яких успіх визначається передусім досягненням комунікативної мети, а не абсолютною безпомилковістю. Накопичення позитивного досвіду поступово змінює очікування щодо власних можливостей і сприяє переходу від уникнення іншомовної комунікації до активної участі. Водночас необхідними залишаються психологічна безпека, поступове ускладнення завдань і формативний зворотний зв'язок [4, с. 151–153].

Когнітивна активізація та рефлексія завершують цю систему механізмів. Дискусії, кейси, проблемні

завдання й симуляції потребують оперативного аналізу інформації, добору мовних засобів і коригування комунікативної стратегії. Рефлексивний зворотний зв'язок, своєю чергою, допомагає осмислити труднощі, досягнення та способи подолання навчальних бар'єрів, підтримуючи мотивацію й автономію [3, с. 2].

На підставі проведеного аналізу взаємозв'язок можна представити так: інтерактивна навчальна ситуація → актуалізація психологічних механізмів → зміни мотиваційного, емоційного, когнітивного й поведінкового компонентів → посилення психологічної залученості → підвищення інтенсивності та якості іншомовної діяльності.

Водночас один і той самий інтерактивний метод може мати різний психологічний ефект. Його результативність залежить від професійної значущості змісту, відповідності складності мовній підготовці курсантів, можливості вибору, підтримувального характеру групової взаємодії, конструктивного ставлення до помилок, формативного зворотного зв'язку та рефлексії. Отже, принциповим є не лише питання які інтерактивні методи застосовувати, а й за яких психологічних умов вони здатні посилювати залученість курсантів. Саме це дозволяє розглядати інтерактивні методи не як сукупність педагогічних прийомів, а як психологічно обґрунтований засіб організації іншомовної навчальної діяльності.

Для систематизації результатів теоретичного аналізу нами узагальнено психологічний потенціал найбільш поширених інтерактивних методів навчання іноземної мови у військових закладах вищої освіти (табл. 1).

Представлене узагальнення свідчить, що кожний інтерактивний метод має власний психологічний ресурс, однак жоден із них не впливає лише на один компонент залученості. Навпаки, у процесі взаємодії виникає комплексний ефект, коли зміни в одному психологічному компоненті поступово викликають зміни в інших.

Особливого значення набуває проблема мовленнєвої тривожності. Аналіз сучасних досліджень переконує, що саме вона нерідко стає одним із головних психологічних бар'єрів іншомовної комунікації курсантів. Курсанти можуть достатньо добре володіти лексичним і граматичним матеріалом, але через страх припуститися помилки або бути негативно оціненими уникати активної участі у спілкуванні. Така ситуація призводить до формування своєрідного замкненого кола: недостатня участь у комунікації обмежує мовленнєву практику, що, своєю чергою, ще більше посилює невпевненість. Саме тому одним із психологічних завдань інтерактивного навчання стає не тільки формування мовної компетентності, а й поступове руйнування механізмів уникнення іншомовної діяльності [4, с. 151–153].

Не менш важливим психологічним чинником є зворотний зв'язок. Традиційно він розглядався переважно як засіб контролю навчальних досягнень. Проте сучасні підходи дедалі більше орієнтуються на його підтримувальну функцію. Конструктивний зворотний зв'язок дозволяє курсантові не лише отримати інформацію про правильність виконання завдання, а й усвідомити власний прогрес, визначити труднощі та побачити шляхи їх подолання. Саме такий характер взаємодії сприяє розвитку рефлексії, навчальної автономії та внутрішньої мотивації [3, с. 2].

Окремої уваги заслуговує використання цифрових інтерактивних технологій. Останніми роками їх значення у військовій освіті істотно зросло, однак аналіз літератури свідчить, що психологічний ефект цифровізації визначається не самим використанням електронних платформ або онлайн-сервісів, а характером діяльності, яку вони забезпечують. Якщо цифровий ресурс використовується лише як електронний аналог друкованого підручника, його вплив на психологічну залученість є мінімальним. Натомість застосування інтерактивних симуляцій, онлайн-дискусій, спільної проєктної діяльності, адаптивних

Таблиця 1

Психологічний потенціал інтерактивних методів навчання у формуванні психологічної залученості курсантів

Інтерактивний метод	Провідний психологічний механізм	Компонент психологічної залученості, на який здійснюється найбільший вплив	Очікуваний психологічний результат
Рольова гра	Ідентифікація з професійною роллю	мотиваційний, поведінковий	зростання професійної мотивації, активності та мовленнєвої ініціативи
Ділова гра	Прийняття рішень у професійній ситуації	когнітивний, мотиваційний	розвиток професійного мислення та відповідальності
Робота в малих групах	Соціальна підтримка	емоційний, поведінковий	зниження комунікативної тривожності, підвищення готовності до взаємодії
Дискусія	Аргументація власної позиції	когнітивний	розвиток критичного мислення, мовленнєвої гнучкості
Аналіз кейсів	Розв'язання професійної проблеми	когнітивний, мотиваційний	перенесення знань у практичну діяльність
Рефлексивний зворотний зв'язок	Самоаналіз	емоційний, когнітивний	розвиток навчальної автономії та самоефективності

Джерело: складено автором на основі [1–7; 13; 15–17].

тренажерів та цифрових засобів рефлексії створює додаткові можливості для активної взаємодії, самостійності та саморегуляції навчання [6, с. 88–92].

Аналіз зарубіжних досліджень підтверджує зазначені закономірності. Z. Li та J. Li розглядають навчальну залученість як багатовимірний психологічний конструкт, що поєднує поведінковий, емоційний, когнітивний та агентний компоненти [15]. Водночас J. Zhong, L. Ismail та Y. Lin доводять, що проєктно орієнтовані інтерактивні форми роботи істотно підвищують усі складові навчальної залученості здобувачів освіти, особливо тоді, коли навчальні завдання мають практичний зміст і потребують реальної взаємодії [17]. Незважаючи на те, що ці дослідження виконувалися поза системою військової освіти, їхні висновки є концептуально важливими для нашої роботи, оскільки підтверджують універсальний психологічний механізм взаємозв'язку між активною навчальною взаємодією та підвищенням рівня залученості особистості.

Узагальнення результатів аналізу дозволило запропонувати авторську теоретичну модель впливу інтерактивних методів навчання на психологічну залученість курсантів. У межах цієї моделі інтерактивний метод виступає не кінцевою метою навчання, а психологічним стимулом, який запускає певний механізм особистісної активності. Залежно від характеру навчального завдання таким механізмом може бути професійна ідентифікація, соціальна взаємодія, переживання успіху, розвиток автономії, когнітивна активізація або рефлексія. Актуалізація цих механізмів поступово змінює стан мотиваційної, емоційної, когнітивної та поведінкової включеності курсанта. Саме посилення психологічної залученості, на нашу думку, виступає тим проміжним психологічним чинником, через який інтерактивні методи опосередковано впливають на успішність іншомовної підготовки.

Запропонована модель має теоретичне значення, оскільки дозволяє пояснити суперечливі результати окремих педагогічних досліджень. Якщо інтерактивний метод використовується формально, без урахування психологічних особливостей навчальної групи, він може не забезпечити очікуваного результату. Якщо ж інтерактивна взаємодія будується з урахуванням професійної спрямованості навчання, рівня мовної підготовки курсантів, принципів психологічної безпеки, поступового ускладнення діяльності та конструктивного зворотного зв'язку, вона стає потужним чинником розвитку психологічної залученості особистості.

Висновки. Проведений теоретичний аналіз засвідчив, що ефективність іншомовної підготовки курсантів військових закладів вищої освіти значною мірою визначається не лише змістом навчання чи методичним забезпеченням, а й рівнем їхньої психологічної залученості. Психологічну залученість доцільно розглядати як інтегративне психологічне утворення, що характеризує якість суб'єктної участі курсанта в навчальній діяльності та охоплює мотиваційний, емоційний, когнітивний і поведінковий компоненти.

Установлено, що інтерактивні методи навчання впливають на психологічну залученість не безпосередньо, а через систему взаємопов'язаних психологічних механізмів: актуалізацію професійного смислу навчальної діяльності, розвиток суб'єктної позиції, навчальної автономії, соціальної взаємодії, переживання успіху, рефлексії, когнітивної активності та зниження мовленнєвої тривожності. Психологічна ефективність інтерактивного навчання визначається не окремими методами, а комплексом умов їх реалізації, серед яких професійна спрямованість змісту, відповідність завдань рівню мовної підготовки, психологічна безпека освітнього середовища та конструктивний зворотний зв'язок.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні психологічного змісту поняття «психологічна залученість курсантів у процесі вивчення іноземної мови», визначенні її структурних компонентів та обґрунтуванні авторської теоретичної моделі, відповідно до якої інтерактивна навчальна взаємодія активізує психологічні механізми, що забезпечують підвищення мотиваційної, емоційної, когнітивної й поведінкової включеності курсантів у навчальну діяльність. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання під час проєктування програм іншомовної підготовки майбутніх офіцерів і вдосконалення психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу у військових закладах вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною перевіркою запропонованої теоретичної моделі, розробленням психодіагностичного інструментарію для оцінювання психологічної залученості курсантів та вивченням впливу окремих інтерактивних методів на різні компоненти психологічної залученості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бачинська Н. Ю. Активізація говоріння на заняттях з англійської мови курсантів ВВНЗ та військовослужбовців. Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. Вип. 47. Т. 1. С. 246–251. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-1-37. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/47_2022/part_1/37.pdf

2. Березнева І. Роль викладача ВВНЗ у вирішенні проблеми формування мотивації в процесі вивчення іноземної мови. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич, 2020. Вип. 32. Т. 1. С. 160-164. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214493. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/32_2020/part_1/26.pdf

3. Зеленська О., Величко В. Зворотний зв'язок курсантів як інструмент підвищення ефективності викладання іноземної мови у закладах військової освіти. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. № 23. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17501977. URL: https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1401

4. Зеленська О., Величко В., Горбов І. Подолання мовленнєвої тривожності у курсантів на заняттях з іноземної мови. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2026. Вип. 25. С. 141-154. DOI: https://doi.org/10.31865/2414-9292.25.2026.365928. URL: https://profped.ddpu.edu.ua/article/view/365928

5. Масліч Н. Я., Масліч А. В. Мотивація курсантів Військової академії до вивчення іноземної мови. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 72. С. 80-84. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/72.13. URL: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/72/15.pdf

6. Нанівський Р. А., Пащук Ю. М. Інноваційні навчальні технології у мовній підготовці курсантів: адаптація до сучасних викликів. *Науковий* часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2025. Вип. 103. С. 88-93. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.103.17. URL: https://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/103/19.pdf

7. Пащук Ю. М., Гавришків О. Б. Оцінювання мотивації військових курсантів до вивчення іноземних мов. *Науковий* часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2022. Вип. 89. С. 117-124. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.89.24. URL: https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/89/24.pdf

8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Законодавство України* : база даних / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

9. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. *Законодавство України* : база даних / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19

10. Про затвердження Інструкції про курси іноземних мов у Збройних Силах України : наказ Міністерства оборони України від 23.05.2017 № 286, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15.06.2017 за № 746/30614. *Законодавство України* : база даних / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0746-17

11. Про затвердження Концепції розвитку системи професійної військової освіти : наказ Міністерства оборони України від 08.02.2022 № 44. *Законодавство України* : база даних / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044322-22

12. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Законодавство України* : база даних / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

13. Романюк В. Л., Лещенко А. В. Інтерактивні методи навчання у формуванні професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України в умовах воєнного стану. *Науковий* вісник Київського інституту Національної гвардії України. 2023. № 1. С. 34-41. DOI: https://doi.org/10.59226/2786-6920.1.2023.34-41. URL: https://kingu-visnyk.kyiv.ua/index.php/journal/article/view/22

14. Щоголева Н. П. Шляхи підвищення мотивації курсантів нефілологічних факультетів до вивчення іноземних мов. *Молодий вчений*. Херсон, 2021. № 6 (94). С. 184-187. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-36. URL: https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6020

15. Li Z., Li J. Learner engagement in the flipped foreign language classroom: Definitions, debates, and directions of future research. Frontiers in Psychology. 2022. Vol. 13. Article 810701. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.810701. URL: https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2022.810701/full

16. Luna A., Ocaña M., Rodríguez-Moreno J., Ortíz-Colón A. M. Establishing the foundation for technology adoption: Profiles of military students in the digital age. Frontiers in Psychology. 2025. Vol. 16. Article 1593326. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1593326. URL: https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2025.1593326/full

17. Zhong J., Ismail L., Lin Y. Investigating EFL students' engagement in project-based speaking activities: From a multidimensional perspective. Frontiers in Psychology. 2025. Vol. 16. Article 1598513. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1598513. URL: https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2025.1598513/full

Дата першого надходження статті до видання: 11.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 03.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 17.11.2026